REDACȚIUNEA Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la ADMINISTRAȚIUNE în Brașov și a următórele Birouri de anunciurĭ:
In Viena: M. Dukes Nachf. Max. Augenfeld & Emerich Lesner, Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppelik's Nachf. Anton Oppelik. In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Karolyi & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seriă garmond pe o colónă 6 cr.
— Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială
RECLAME pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXIII.

„GAZETA“ iese în fiăcare ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de *Duminecă 2 fl.* pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare Têrgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. — Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 277. Brașov, Vinerĭ 15 (28) Decemvrie. 1900.

Șansele noului Reichsrath.

E vorba că noul parlament central din Viena se va întruni în a doua jumĕtate a lunei Ianuarie. Cu ce șanse se va deschide?

In ḑilele din urmă s'au rĕspândit părerĭ mai optimiste despre atitudinea partidelor în viitorul „Reichsrath“. Póte că a contribuit la acésta și mica pausă, ce au adus'o sĕrbătorile în luptele electorale, carĭ încă nu s'au terminat, deóre-ce și după anul nou se vor mai face alegerĭ; dér mai mult a contribuit la acésta atitudinea dietei boeme despre care ḑice „Vaterland“, că abia va fi avut vre-o sesiune, care sĕ fi decurs atât de culant, ca sesiunea din urmă. Lumea se aștepta la înfocate discusiunĭ, carĭ însĕ de astădată au fost înlăturate. Cehii tinerĭ voiau sĕ provóce o astfel de discusiune îndeosebĭ asupra declarării archiducelui Francisc Ferdinand relativ la căsĕtoria sa morganatică. Clubului aristocraților boemĭ i-a succes însĕ a-i face sĕ renunțe la o astfel de discusiune și sĕ se mărginéscă a accentua scurt punctul de vedere al dreptului lor public.

Ar fi avut șanse, se ḑice, sĕ fiă primit de majoritatea dietei boeme și proiectul guvernului privitor la impositul pe rachiu, décă nu se întêmpla, ca dieta dalmatină se respingă acest imposit, pentru care fapt conservativii sunt fórte supĕrațĭ pe Dalmatinĭ.

Se mai crede, că marii proprietarĭ boemĭ conservativĭ vor stărui în manifestul lor electoral pentru-ca parlamentul sĕ fiă pus în posiție de de a funcționa regulat. Și partida Cehilor bĕtrânĭ cere în apelul ei electoral, ca principiile depuse în adresa autonomistă a camerei trecute, sĕ fiă esecutate de fapt în viitórea cameră și ca pentru acésta sĕ se creeze o majoritate tare și conscie de sine, care sĕ nu-se conducă, decât de îngrijirea pentru binele tuturor popórelor. Numai astfel — ḑice apelul — se póte spera într'o sanare a situațiunei economice a diferitelor țĕrĭ și în viitórea regulare a raporturilor lor fața cu țĕrile corónei ungare. Apelul se îndréptă în contra postulatului Germanilor pentru stabilirea legală a limbei de stat germane, pe care o combate energic, cerênd sĕ se delăture nedreptatea, ce s'a facut Cehilor prin cassarea ordonanțelor de limbă. In fine Cehii bĕtrânĭ cer o reformă electorală și dreptul public al Boemiei, și declară că ei nu vor pune candidațĭ proprii, ci vor sprijini pe acei candidațĭ, carĭ sunt mai apropiațĭ de programul lor, ér în cercurile mixte naționale vor sprijini întotdéuna pe candidatul cehic.

Tóte aceste momente, precum și conflictele ivite în Dalmația și în Tirolul sudic, se crede, că vor influința asupra Cehilor de-a lua, pentru început cel puțin, o posițiune espectativă în parlament, și în cercurile politice ungurescĭ e lățită părerea optimistă, că Cehii, chiar în casul când vor renunța la obstrucțiune, vor păstra o tactică binevoitóre în cestiunea pactului cu Ungaria și că cel puțin fața cu alegerea membrtior în delegațiune și în comisiunea cvotei nu vor face dificultățĭ prea marĭ, pentru-ca afacerile comune sĕ pótă fi măcar provisoric regulate și în anul acesta.

Aceste sunt combinațiunile optimiste de sĕrbătorĭ, pentru carĭ însĕ nu esistă nicĭ o garanță, că se vor și împlini. Totul va atêrna dela aceea, décă Cehii se simt destul de tarĭ și décă afiă situațiunea binevenită de a continua obstrucțiunea pentru a-șĭ stórce pe calea acésta postulatele, între carĭ dreptul public boem nu e cel mai din urmă.

In casul acesta însĕ este aprópe de mintea omului a înțelege, că arma cea mai puternică a obstrucțiunei va fi de a împedeca sĕ se ia hotărîrile acelea, carĭ sunt mai urgent reclamate, cum este tocmai alegerea delegațiunei și a comisiunei cvotei. Și nu trebue sĕ se uite, că se vor presenta pe plan și radicalii germanĭ, Schöneriauii, carĭ póte vor eși mai întărițĭ din alegerĭ, și aceștia de sigur nu vor lucra în direcția de a stînge focul, ci din contră îl vor ațîța, unde numai vor puté.

Rusia la Dunărea de jos.

Sub acest titlu „Münchener Neuesten Nachrichten“ cu data de 18 Decemvrie st. n. scrie:

Desfășurarea evenimentelor din Asia rĕsăritênă a abătut atențiunea opiniunei publice dela un fapt îndeplinit în Europa rĕsăritênă — fapt, ce nu e fără importanță pentru marea politică europénă. La gurile Dunărei s'a deschis de curênd un canal făcut cu cheltuiala ministerului rus de comunicațiune; prin acest canal brațul Kiliei a devenit navigabil. S'a creat în chipul acesta o nouă liniă fluvială, care póte aduce cu sine importante deplasărĭ în relațiunile diferitelor state.

E lucru de sine înțeles, că cel mai mare folos e al Rusiei, care a dat și mijlóoele necesare pentru construirea canalului și care urmăresce cu mult zor desăvîrșirea acestuia.

Istoria întreprinderei datéză de mulțĭ anĭ și ea nu e închisă nicĭ acum; cu tóte acestea Rusia de-ocamdată șĭ-a atins scopul. Originea acestei cestiunĭ stă în nisuința bărbaților de stat din Petersburg, ca Rusia singură sĕ stăpânéscă Marea Négră și sĕ aibă influința hotărîtóre asupra Statelor balcanice și a celor învecinate. Ea presentă diferite fase, carĭ câte-odată au fost favorabile Rusiei, alte orĭ au cam întunecat vaḑa acestui imperiu — și probabil, că în viitor va da încă nascere la multe surprinderĭ.

Gurile Dunărei fac parte din acele căi de navigațiune, pe carĭ guvernul rus caută sĕ le pună sub dominațiunea sa, după cum ar voi sĕ o facă acésta și cu Bosforul și cu Dardanelele.

Până la isbucnirea rĕsboiului din Crimea, ele îi aparțineau de fapt, și abia pacea încheiată la Paris în anul 1856, a creat o altă situațiune. Rușii au fost respinșĭ dela Dunăre, navigațiunea a devenit liberă; tot atuncĭ s'au instituit comisiunĭ dunărene spre a se îngriji de adêncirea gurilor și a esercita în același timp poliția fluvială.

Pe vremea aceea, Rusia, timp de mai multe decenii, fusese condamnată la o desĕvêrșită inacțiune pe Marea Négră și la gurile Dunărei. O schimbare s'a făcut în Octomvrie 1870, când prințul Gorceakow a rupt clausa privitóre la Marea Négră și imediat după aceea s'au pus basele actualei flote a Mărei Negre.

Dela Dunăre însĕ, imperiul Țarilor a fost mereu esclus. Congresul din Berlin, atât de criticat de panslaviștĭ, a restituit Rușilor ceea-ce perduseră. Basarabia română a fost dată Rusiei ca despăgubire pentru rĕsboiul glorios în contra Turciei și astfel a căḑut în puterea ei și o parte din gurile Dunării, anume brațul Kiliei.

Achisițiunea acésta însĕ de-ocamdată n'a folosit mult guvernului rusesc. Comisiunile dunărene au rĕmas în ființă și au declarat de cale internațională de navigațiune pe fluviu gura Sulinei, a cărei navigabilitate nu permite adêncirea brațului dela Nord.

Deóre ce gura Kiliei era înisipată în așa grad, încât nu putea fi folosită nicĭ pentru trecerea vaselor micĭ, chiar pescarii rușĭ au fost silițĭ sĕ între pe Dunăre prin brațul Sulina pe teritoriul român.

Cei din Petersburg au așteptat cu răbdare până li-s'a oferit ocasiunea, ca sĕ iesă la ivélă cu pretenția de-a deschide navigațiunei brațul Kiliei. Acésta s'a întêmplat în sfîrșit acum câțĭ-va anĭ. Pescarii rușĭ, ajungênd în conflict cu agenții vamalĭ românĭ, au cerut sprijinul guvernului lor. Diplomația se amestecă și a aplanat în mod satisfăcĕtor afacerea, dér de-atuncĭ guvernul rus a început sĕ ridice cu tótă hotărîrea pretenția, ca „pentru apĕrarea navigațiunei ruse“ brațul Kiliei sĕ fiă adêncit așa de mult, încât plutirea pe acest braț sĕ fiă posibilă orĭ-când.

La început, în Europa nu s'a dat acestei afacerĭ un interes deosebit. Dificultățile technice pentru începerea lucrărilor erau socotite așa de marĭ și aveau sĕ înghiță sume așa de enorme, încât în general domnea părerea, că din aceste motive Rusia va renunța la realisarea planului sĕu. Cei din Petersburg însĕ nu s'au lăsat a fi speriațĭ. In tótă liniștea, ministeriul comunicațiunilor a elaborat un plan, care a fost aprobat de cei în drept. După acest plan, construirea canalului la gura Kiliei n'ar costa decât 9 milióne de ruble și s'ar puté esecuta în timp de un an. S'a stabilit astfel în principiu posibilitatea, că adêncirea e cu putință, și nu mai era cestiunea, decât de a-se obține învoirea celorlalte state participante.

La început, Austria s'a opus cu hotărîre; de-asemenea Anglia și Italia. In urma acésta, Rusia a căutat sĕ amâne hotărîrea și acésta a avut de consecință, că puterile, carĭ protestaseră, se așteptau ca construirea canalului sĕ nu se facă mai înainte de 1904 — anul, în care se stinge mandatul comisiunei dunărene.

A fost o erore. Inginerii rușĭ au început lucrările și acum canalul e pe cale de-a fi desĕvêrșit. Nu se scie causa pentru care puterile interesate n'au mai protestat; motivul trebue căutat în situația universală favorabilă Rusiei.

Evident, că Austria nu voia sĕ facă din cestiunea gurii Dunării un obiect de conflict cu Rusia; ér Anglia avea interese așa de marĭ în diferite direcțiunĭ, încât i-a fost imposibil sĕ facă alt-ceva, decât un protest pe hărtiă.

Cu chipul acesta, Rusia a putut neîmpedecată sĕ-șĭ construéscă canalul, care îi asigură o întrare proprie în Dunăre, precum și neatêrnarea de România, și în același timp îi aduce avantagii însemnate.

Prin navigabilitatea brațului Kiliei, Rusia va câștiga mult atât din punct de vedere economic cât și politic. Ea îșĭ are partea ei în unul dintre cele mai importante căi internaționale de comunicațiune. Regiunea Prutului va trebui sĕ ia un avênt remarcabil, ér afacerile și traiul în Basarabia vor înflori. De asemenea Odesa și porturile apusene ale Mării Negre, carĭ sunt avisate la comerciul cu țĕrile dunărene, se găsesc fără îndoélă în fața unei nouĕ înflorirĭ.

Dér acésta nu e singurul câștig cel va avé Rusia de pe urma deschiderii canalului Kiliei. Nu scim, ce adêncime are canalul și décă e posibilă plutirea pe el a vaselor mai marĭ, mai cu sémă a celor de rĕsboiŭ. Décă de-ocamdată așa ceva nu esistă — și acésta pare a resulta din tăcerea Austriei și a României — de sigur însĕ că în curênd canalul va fi adêncit așa de mult, ca sĕ permită unei escadre a flotei Mărei Negre sĕ între în Dunăre. Acésta se póte presupune cu atât mai mult, cu cât Ismailul, care sub Caterina II a fost luat cu atâta sânge rusesc, fusese pe vremurĭ stațiunea principală a flotei dunărene rusescĭ. ¡N'ar fi decĭ de cât restabilirea stării anterióre de lucrurĭ, décă Rusia îșĭ postéză pe Dunăre o parte din forțele ei maritime.

Nu e nevoie sĕ arătăm că, prin acésta, imperiul Țarilor va deveni o putere covêrșitóre la țĕrmul apusén al Mărei-Negre. Cestiunea e décă acest lucru se va petrece așa de ușor fără opunerea celorlalte puterĭ. Primul pas spre dominațiunea asupra Mărei Negre s'a făcut în tot casul. Cunoscută fiind stăruința Rușilor, se vor face și alțĭ pașĭ, carĭ vor duce încurênd la țîntă, décă cumva evenimente și încurcăturĭ neașteptate nu vor zădărnici, la urma urmelor, întreg planul.

Mortalitatea în Ungaria.

Étă ce cetim într'o fóie guvernamentală unguréscă:

„Ungaria cea estinsă este un adevĕrat cimitir al copiilor, în care cimitir se sapă anual aprópe 300,000 de gropĭ, căcĭ cam atâțĭ copii mor într'un an. Numĕrul acesta ne dă o icónă înspăimêntătóre despre stările nóstre sanitare, sociale și economice. Rênduirea sanitară defectuósă, ușurința societății și miseria economică contribue de-opotrivă la acéstă mortalitate mare“.

Aserțiunea acésta șĭ-o întemeiéză amintita fóie pe date statistice, din carĭ reiese, că anul trecut au murit în Ungaria *293,177 copii*. Cifra acésta se referă numai la decesele copiilor sub 7 anĭ, cu tóte că este bine cunoscut, că bólele speciale la copii pustiesc viețile fragede până la etatea de 14 anĭ.

Au murit cu totul în Ungaria propriu ḑisă, în Transilvania și Croația-Slavonia 514,334, dintre carĭ 293,122 copii și 221,207 ómenĭ crescuțĭ. Calculat în procente au murit copii 56·9, ómenĭ marĭ 41·1. Resultatul e și mai întristător, décă vom spune, că dintre 7 milióne copii câțĭ au fost în 1899, au murit 300,000, ér dintre 12 milióne ómenĭ marĭ au murit 220,000. Va sĕ ḑică din contigentul aprópe numai pe jumĕtate al copiilor, au murit cu unu a

treia parte mai mulţĭ, decât din contigentul de două-orĭ aprópe aşa de numĕros al ómenilor marĭ. Dintre cei morţĭ sub 7 anĭ, 114,144 au fost Maghiarĭ, 139,709 nemaghiarĭ. In proporţiă cu numĕrul locuitorilor după naţionalitate, mortalitatea copiilor maghiarĭ a fost aşa dér mai mare, ca la nemaghiarĭ.

Ceva şi mai trist. Dintre copiiĭ sub 7 anĭ morţĭ, numai 13,000, adecă ceva mai bine de jumĕtate, au fost căutaţĭ de medicĭ; restul de 120,000 *au murit fară sĕ fiă căutaţĭ de medicĭ.* In cei 10 anĭ din urmă au cădut jertfă a negligenţei culpabile cam *3 milióne copii.*

Cifrele aceste îngrijitóre fac cu drept cuvênt pe fóia guvernamentală sĕ esclame: „Pănă când Ungaria sĕ fiă cimitirul copiilor?“

Sĕ dea rĕspuns cei-ce conduc destinele ţĕrii, cei, carĭ tóte le fac şi tóte le dreg numai şi numai pentru *maghiarisare*, şi habar n'au de starea sănĕtăţii publice şi de luarea de mĕsurĭ, cu ajutorul cărora sĕ se micşoreze casurile de decese. Aşa ceva însĕ le vine póte peste mână „patrioţilor“ cu gura plină numai de hulă şi ocărĭ la adresa acelora, carı mereu îi fac atenţĭ, că duc statul şi popórele lui spre prăpastiă, prin politica nenorocită, ce o fac acum de 30 de anĭ, ei şi numai ei.

Desbaterea Adresei în Senatul român.

Şedinţa dela 4 Decemvrie st. v.

D-l **Dim. Sturdza** (continuând) In sprijinul opiniunei mele sĕ-mĭ daţĭ voie, domnilor senatorĭ, sĕ vĕ citez o autoritate în tot casul necontestabilă pentru d-vóstre. Adĭ e tocmai un an, tot în 4 Decemvrie şi tot aci în Senat, a vorbit Menelas Ghermani asupra aceleaşĭ cestiunĭ, asupra căreia vorbesc şi eu adĭ şi a emis aceleaşĭ opiniunĭ, pe carĭ şi eu vi-le espun.

Menelas Ghermani dicea: „Trebue absolut sĕ faceţĭ economii şi economiile cele mai marĭ posibile, fiind-că numai cu imposite nouĕ n'o sĕ ajungeţĭ sĕ echilibraţĭ budgetele; trebue sĕ încetăm odată cu lucrărĭ şi cheltuelĭ în afără de budget, cel puţin pentru o seriă de anĭ cât de mulţĭ“.

Aceste cuvinte sunt adĭ tot aşa de adevĕrate, ca şi în momentul când au fost pronunţate. In programul dela Iaşĭ al şefului partidului conservator se vorbesce de împrumut, de fixarea esactă a veniturilor şi cheltuelilor statului, dér nu se vorbesce nicăirĭ de economii, ci din contră se pun în vedere lucrărĭ marĭ şi costisitóre de cadastru şi irigaţiunĭ.

Nicăirĭ nu s'au făcut economii ba mai rĕu, aţĭ venit cu cumpĕrarea fênului 7 milióne — s'a scădut suma în urmă — şi cu moratoriu arendaşilor.

Resultatul a fost, că tótă lumea şi în tótă ţéra şi în străinătate s'au speriat şi toţĭ şĭ-au dis, că o ţéră, care trebuia sĕ ia astfel de mĕsurĭ la începutul anului agricol intră într'o periódă economică rea de tot şi nu mai póte înapoia încrederea de mai înainte.

Dér a mai venit altceva — în loc sĕ reducem budgetul, l'am sporit dela 225 milióne, cât era, la 235 milióne. Şi acésta în mijlocul unui an de crisă agricolă.

Tendinţa de a merge pe calea cheltuielelor s'a menţinut. Cheltuiam pe séma unui budget sporit cu 10 milióne cheltuiam pe socotéla banilor de tesaur, ce nu se puteau plasa. Şi pe ce se cheltuiau banii?

Când trec pe dinaintea noului palat postal, îmĭ fac cruce, căcĭ mĕ înfiora sĕ vĕd un palat postal în Bucurescĭ, care costă 8 milióne lei, pe când în München cu o poporaţiune întreită, s'a clădit în aniĭ trecuţĭ un palat mult mai frumos, care costă numai $2^1/_2$ milióne lei. Numai pentru mobilatul acestui palat s'a votat în primăvara anului 1899 peste un milion de lei. Nu mai puté rĕmânea posta şi telegraful un an séu doi în casa cea veche bĕtrânéscă?

Dér ce vreţĭ — impiegaţii noştri nu mai pot şedea pe scaune de lemn, nu mai pot scrie decât la mese sculptate artistic, nu mai pot păşi de cât pe mosaicurĭ veneţiane, nu mai pot vedé păreţi albĭ, ci trebue sĕ privéscă pe păreţĭ cu tapete preţióse séu cu picturĭ splendide şi nicĭ anul de secetă, nicĭ miseria tuturor nu au putut sĕ oprésca acest avênt de lux nesocotit.

Aşa era curentul şi când se stabilesce odată un curent nesănĕtos este ca un potop de apă, care curge dela munte şi pe care numai cu greutate îl poţĭ opri. Am mers aşa înainte şi am mers până ne-am lovit cu capul de părete.

Astfel am mers înainte, până am ajuns la împrumutul de 175 de milióne cu 7·70% Statul a mai recurs şi la Banca Naţională şi acésta ia şi venit în ajutor, deşi Ghermani l'a criticat.

Dér tóte acestea n'au fost suficiente şi a dat statul peste nouĕ dificultăţĭ fiind-că nu s'au urmat sfaturile lui Ghermani şi în loc de a face economii, guvernul a cerut imposite nouĕ. Nu sunt contra îmnpositelor, dér aceste trebuiau sĕ vină după economii. Ce s'a făcut însĕ? S'au pus imposite numai pe lumea sĕracă, dovadă legea petrolului şi legea ţuicei.

Aceste nouĕ imposite apasă diferitele clase sociale ale poporului, care chiar prin modul de aplicare a impositelor anterióre sunt mai greu apăsate.

Darea foncierei e pentru toţĭ de 5% pe venitul unui hectar de pământ. Aceste 5% se plătesc de ţĕranĭ pe 40 Lei venit de hectar, adecă 2 lei. Noi proprietarii marĭ le plătim pe 10 lei, cel mult 20 lei venit pe hectar, adecă 50 de banĭ pentru 1 leu.

Ţĕranului, care se plânge în contra dărilor nouĕ i-se dă o corecţiune, ér proprietarii marĭ, carĭ îşĭ ascund venitul, sunt înscrişĭ cu 5 lei hectarul şi plătesc numai 25 de banĭ imposit fonciar, sunt toleraţĭ şi li-se dau tóte onorurile cuvenite, în loc sĕ li-se aplice şi lor corecţiunea, căcĭ constituţia prescrie egalitatea tuturor înaintea legei!

Dér nu e de ajuns sĕ se facă economii în budgetul unui singur an, trebue ca acele economii sĕ le ţintuim pe anĭ de dile. Observ, că nu sunt amic al cetei prea marĭ de advocaţĭ, dér architecţii au devenit pentru România o adevĕrată plagă, căcĭ ne-am asvêrlit într'un lux ridicul.

Dér în loc sĕ intrăm în sistemul economiilor, am inventat acum un alt sistem: vêndarea averei statului, scontarea pe mai mulţĭ anĭ înainte a veniturilor statului şi acésta cu iuţélă, cu dărăbana.

Mĕ ridic contra acestui sistem, căcĭ nu e acesta remediul, care va aduce îndreptarea aşteptată. S'a inventat vinderea averei statului, pentru ca sĕ rĕmânem tot pe terenul cheltuelilor esagerate. Guvernul sĕ céră cu stăruinţă economiile sĕ le impună parlamentului, ca astfel sĕ restabiléscă creditul statului român. Numai acesta póte fi remediul de vindecare.

Mesagiul arată, că se vor face economii de 15 milióne, în realitate însĕ numai de 10 milióne. Dér la adevĕrul vorbind, aceste economii sunt numai de 6 milióne, căcĭ se dă plata clerului în sarcina comunelor. Socotélă făcênd, economiile proiectate se ridică abia la $2^1/_2$% din budget.

Mĕ veţĭ întreba: D-ta numai criticĭ, dér nu dai nicĭ o soluţiune. Aşĭ puté sĕ rĕspund, că nu acésta este datoria oposiţiunei. Dér nu dic aşa. Nu noi suntem pe banca ministerială, nu noi suntem guvern.

Noi suntem datorĭ sĕ indicăm în trăsurĭ generale mĕsurile, le credem bune şi guvernul este dator sĕ le ia în deaprópe cercetare. Numai când vom pune piedecĭ în realisarea economiilor, atuncĭ o sĕ aveţĭ dreptul sĕ ne acusaţĭ.

Dér sĕ vĕ arăt, ce credem noi şi cum s'ar puté realisa economiile.

Sĕ luăm budgetul cheltuelilor pe 1893—1894, an când au fost conservatorii la putere. Atuncĭ cheltuelile erau de 125 de milióne, afară de datoria publică, care este imutabilă. Aşĭ vré sĕ mĭ spuneţĭ, pentru-ce acum n'am puté administra téra, făcênd chiar îmbunĕtăţirĭ, numai cu 125 milióne ca la 1893? Am mai puté adăuga încă 2 milióne şi am face 127 de milióne, care cred, că sunt de ajuns acum, căcĭ sunt şi eu un încercat în treburile Statului, cu care mĕ ocup de anĭ de dile, orĭ-că sunt, orĭ-că nu sunt la putere.

Acest budget sĕ fie pentru 5 anĭ de dile. Afirm şi sciu, că se pot face economii până la acéstă cifră a cheltuelilor în budget.

Eu nu sunt pentru multe felurĭ de imposite, căcĭ acestea zăpăcesc lumea. Noi, décă am avea un budget la veniturĭ de 245 de milióne şi cheltuelĭ 217, cu excedent 28 milióne, ne-am puté face, şi îmbunătăţirĭ şi ne-am plăti şi datoriile.

Lucrările noi sĕ înceteze cu totul, păna atuncĭ când statul va puté sĕ le facă din escedente. Numai aşa, d-lor, cred eu că lucrurile se vor îndrepta înainte ca noi sĕ vindem averea statului.

D-vóstre venind sĕ vindeţĭ şi petrolul şi acţiunile Băncii şi pădurile, etc., n'aţĭ făcut sĕ crésca creditul statului. Acésta însemnéză o lipsă de încredere în forţele tale economice. Apoi, décă tu n'ai încredere, atuncĭ cum vréi sĕ aibă strĕinul?

Eu nu pot sĕ împărtăşesc opiniunea ce s'a emis asupra sindicatelor strĕine; am vorbit în special în contra sindicatului de petrol Rockfeller, pentru-că era periculos, este compus din nisce ómenĭ, carĭ nu gândesc la nimic, decât la îmbogăţirea lor personală.

Relevă apoi, că d-l Carp a criticat pe d l Cantacuzino, pentru-că a spus, că va guverna cu pace şi blândete. Ei bine, d-l Carp n'a domnit cu blândeţe, ci a căutat sĕ reînvie vorba, că bătaia vine din cer.

Noi, naţional-liberalii nu suntem contra capitalurilor strĕine, căcĭ lor le datorim o parte din desvoltarea nóstră. Sĕ vie capitalurile strĕine şi sĕ-şĭ aibă retribuţiunea lor bună, dér sĕ nu vie sĕ ne despóie!... Nu putem fi cu inima rea contra strĕinilor, căcĭ mult bine ne-au făcut în ultimul timp.

Sĕ-şi aibă şi ei câştigul lor, dér se avem şi noi partea de câştig, care se cuvine stăpânului, căcĭ noi suntem stăpânii acestei ţĕrĭ, şi nu voim sĕ fim arendaşii ei.

„Nu sunt vremile sub cârma omului, ci bietul om sub vremĭ“... Rostul vremei de astădĭ e că cetăţénul îşĭ spune păsurile lui şi că s'a obicĭnuit sĕ le spună în linişte şi cu demnitate. Şi sciţĭ de ce, d-lor? Pentru-că el scie şi este convins că este cine-va care-l ascultă, este cine-va, care sĕ judece drept. Inainte nu era nimenĭ. Astădĭ este cine-va sĕ judece despre interesele ţĕrii, şi sĕ judece de sus, peste capetele nóstre. Acela este, care a judecat aceste interese pe câmpul de rĕsboiŭ. Acela va sci sĕ le judece şi pe câmpul de pace.

Pe stégul cel vechiu moldovenesc, care se păstréză la Dresda, steag înaintea căruia toţĭ cei carĭ merg de călĕtoresc în strĕinătate ar trebui sĕ se închine de dece orĭ, pe stégul acela stă scris: „*Vitejia dréptă sĕ biruéscă*“. Aşa stă scris — „*vitejia dréptă*“.

Astădĭ puterea vremei dice: *judecata dréptă* sĕ biruéscă.

Cuvênt românesc este — „*vitejia dréptă* şi *judecata dréptă sĕ biruéscă*“. Trântă dréptă vré Românul la bătălie. Cuvênt drept cere Românul în timp de pace.

Am dis că este cineva care judecă drept. Acesta este Regele Carol.

Din munca comună a poporului român şi a regelui Carol, a eşit situaţiunea de astădĭ a Regatului, situaţiune înălţată, cu mintea, cu sufletul, cu munca, desvoltarea nostră, morală şi materială, precum puţine ţĕrĭ s'au înălţat într'un timp atât de scurt. Acésta este o binecuvêntare cerésca pe care o resimţim cu toţii şi pe care o resimte şi regele Carol. De aceea scim — că judecata dréptă are sĕ învingă, căcĭ ea este în mâna Regelui Carol. (Aplause).

Urméză rĕspunsul d-lui *P. P. Carp*, ministru-preşedinte şi ministru de finanţe.

SCIRILE DILEI.

— 14 (27) Decemvrie

Jubileul Urechiă la Societatea Mecedo-Română. Dumineca trecută membrii Societăţii Macedo-Române din Bucurescĭ au serbat jubileul de 50 de anĭ al d-lui *V. A. Urechiă*, preşedintele societăţiĭ. Serbarea a fost presidată de I. P. S. Sa Metropolitul-Primat al României, preşedinte de onóre, care a presidat şi lucrările congresului societăţii. Din incidentul acesta s'a oferit d lui V. A. Urechiă un frumos album, în care pe pergament este scris o adresă de omagiŭ, ce societatea îi aduce preşedintelui ei. D-lui Urechiă i-s'a mai oferit o ghirlandă de florĭ, o fată macedonénă din Lamia i-a dat o ghirlandă de laurĭ, ér d-na Smara un frumos tablou. In fine vrednicul jubilar a mai primit un orologiu de părete din partea societăţii. Din incidentul acesta d-l V. A. Urechiă a mai primit un fórte mare numĕr de telegrame de felicitare din ţéră şi strĕinătate.

Rescumpĕrarea felicitărilor. Pentru „*Casa Naţională*“, rescumpĕrându şĭ felicitările de Anul-nou, a contribuit şi Exelenţia Sa D-l Ioan *Meţianu*, Metropolit şi Archiepiscop în Sibiiu, Cor. 10. — Suma incursă până acum este cor. 27. — Dr. C. Diaconovich.

Societatea academică română „Junimea“ din Cernăuţĭ a publicat un raport pe anul administrativ 27 Nov. 1899 până la 10 Nov. 1900. Din partea generală a raportului reiese, că Societatea a aranjat în Decemvrie 1899 un comers festiv, cu care ocasiune s'a întrunit la un loc un mare numĕr de Românĭ bucovinenĭ, începênd dela aristocraţime până la poporul dela ţéră. In 8 Februarie 1900 Societatea a arangeat un bal, a cărui splendidă reuşită este de a se mulţumi baronului Nicu Hormuzachi şi d-lui Nicu cavaler de Flondor ca president al comitetului arangeator. In primele dile ale lui Martie trecut a ţinut o serată literară-declamatorică împreunată cu dans. In primăvară a aranjat o escursiune în pădurea Horecea, căreia i-a urmat încurênd a doua escursiune. In decursul feriilor de vară „Junimea“ a mai arangeat alte trei serate: în Vatra-Dornei, în Rădăuţĭ şi în Sirete. — In decursul anului administrativ a ţinut 31 şedinţe, parte ordinare, parte estra-ordinare, a avut acte întrate 162 şi eşite 142. Societatea dispune de-o bibliotecă, avênd 2683 opurĭ în 3540 volume şi broşurĭ. Averea totală a societăţii este de 7197·98 coróne. Membri ordinarĭ are 36; fundatorĭ 13; sprigiuitorĭ 27; binefăcĕtorĭ 31; emeritaţĭ 95 şi ordinarĭ 67.

Tariful vamal german. Comercianţii din Berlin au presentat dilele trecute cancelarului Bülow un memoriu despre noua politică comercială germană. Memoriul se ocupă cu legea tarifului vamal şi reînoirea convenţiunilor comerciale şi ajunge la conclusiunea, ca sĕ se susţină disposiţiunile legei tarifului vamal, carĭ s'au dovedit bune. Memoriul combate tariful maximal şi minimal.

Colonel sêrb arestat. Din Belgradul Sêrbiei se vestesce, că colonelul in pensiune *Markovicĭ* a fost arestat. Causa arestării este, că colonelul a vătĕmat părechea regală. Markovicĭ era comandantul gendarmeriei înainte de schimbarea de guvern în Serbia. După formarea noului cabinet el fù demisionat. In mânia lui Markovicĭ a scris epistole anonime la adresa părechii regale. In urma acésta i-s'a făcut perchisiţiă domiciliară şi s'au aflat la el copiile epistolelor din cestiune. Arestarea lui Markovicĭ a produs mare sensaţiă în Belgrad.

Sicriele Burilor. Diarul „Deutsche Wochenzeitung“ din Haga dice, că fiă-care Bur, fiind încă în viaţă, îşĭ comandă sicriul. Şi preşedintele Krüger avea un sicriu. O dómnă din Pretoria scrie, că în urma ordinului mareşalului Roberts, a fost pus în sicriul lui Krüger cadavrul prinţului Ghristian Victor de Schleswig-Holstein, deşi dómna Krüger a protestat contra unei astfel de profanărĭ a tradiţiei Burilor.

Curier parisian.

II.

— Fine —

Lunia şi Joia „la Journal“ la care's abonat, are o pagină mai mult: anunţurĭ. O rubrică dintre aceste anunţurĭ pórtă titula: „Petite correspondance“. Imĭ place s'o citesc. Işĭ scriu ómenĭ, carĭ nu pot comunica altfel. Câte odată sunt fórte, fórte triste aceste scrisorĭ înghesuite în două şirurĭ scumpe. „Aştept, astept, aştept! Şi tu nu vii şi nu vine scrisóre dela tine. Şi plânge Marta“. Séu: „Te-am vĕdut cu altul. Rudă séu amant? Iubitor J“. Séu: „De ce nu-mĭ dai măcar adresa, sĕ pot sĕ-ţĭ scriu cât plâng. Xz“. etc. Cele mai multe sunt scrise cu scrisorĭ secrete. Odată zării următórele şire: „zasmanmmdd. cnmb. Ds. kth pth cduqzhs dsqd lum ds snm ehkor? Cdlzbm st md sqntudqzr oktr sz Kdz“. Forma ciudată a acestei combinaţii de slove, îmĭ escità curiositatea, şi mai mult de trecere de vreme, decât nădăjduind s'o pot descifra, m'am apucat sĕ caut cheia tăinuitei scrierĭ. Am aflat'o. Literile sunt scrise cu un loc spre stânga în alfabet, *b* pentru *c*, *e* pentru *f* etc. După ce-am descifrat taina şi am cetit acel trist: „Părăsită decĭ! Şi el, care avea sĕ fiă fiul meu şi al tĕu? Mâne nu vei mai găsi pe Lea ta“... mĭ-a părut c'am făcut o faptă criminală, că am pĕtruns în sufletul unui nenorocit, fără sĕ am dreptul s'o fac... mi-se părù, că fac crima pe care o făcù Faust, când străbătù în doaia virginală a Margaretei...

Şi a doua di n'am cetit jurnale, de frică sĕ nu găsesc la scirile dilei o notiţă despre „un misterios suicid“ séu „pe-

carii au găsit în Sena cadavrul unei fete etc“...

Şi apoi... apoi am uitat şi eu acest incident, ca Parisian ce sunt.

Cine scie câte dintre crimele şi omorurile nopţilor parisiene nu îşĭ au începutul în acéstă „Petite correspondance“?

* * *

Fiind-că a venit vorba despre „parisienisme par excellence“, nu pot să nu vorbesc despre un articul fórte parisian: „caritatea“. Nicăirĭ nu se face atâta caritate ca aicĭ. Sunt bogătaşĭ, carĭ cheltuesc în fie-care an ḑecĭ de mii de francĭ pentru scopurĭ filantropice. Dér să nu credeţĭ, că acéstă caritate se face în mod resonabil. In loc să fiă o binefacere, ea devine uneorĭ o crimă. Ajunge, ca la o serată, unde e adunată lamura aristocraţiei parisiene, să povestéscă o dómnă despre nenorocirea unei femei sărmana, pe care a vĕḑut'o şi să facă o mică listă de subscripţiă, ca pungile tuturor să se deschidă cu îmbelşugare

Un cas. O cocónă află dela consierja ei, că sora acesteia a rĕmas pe drumurĭ cu şése copii, căcĭ bărbatul ei s'a înecat, voind să salveze viaţa unui nenorocit, care se sbătea în valurĭ. Asta a fost într'o Lunĭ, Marţĭ era serată la cocóna despre care vorbim, şi Miercurĭ diminéţa pentru nenorocita vĕduvă erau colectaţĭ... 100 de francĭ? aş! o miie? „aş! ḑece mii? aş!“ *160 de mii de francĭ.* Asta-i caritate? N'are să fericéscă vĕduva momentul când bărbatul ei a pierit în valurĭ? N'are să trécă anul şi ea va sta într'o vilă cochetă alăturea de un bărbat nou.

Un cas interesant de „caritate“ s'a petrecut de curênd. Fraţii Coquelin îşĭ dau de mult ostenéla să intemeieze un fond, din care să se ajute actorii şi actriţele neputinciόse si copiiĭ acestora. Loteria pe care au pus'o la cale însă, nu î-şĭ putea ajunge scopul, loturile nu se vindeau, lumea nu era însufleţită pentru causă. Atuncĭ a luat afacerea în mânĭ Rejana. A trimis o scrisóre la jurnalul „Le Figaro“, în care descrie în puţine cuvinte starea lamentabilă, în care trebue să ajunga o actriţă după-ce a îmbĕtrânit, arată cum mor în sĕrăciă aprópe tóte acele „dive“ şi „divette“, carĭ în tinereţe se jucau cu milióñele, a căror portrete se tipăreau odiniόră alăturĭ de portretele reginelor şi a eroilor, carĭ mor pentru patriă, care până sunt frumóse sunt admirate de toţĭ readucênd în lume idolololatria... pentru-ca să fiă în tóte şi părăsite de toţĭ ca nisce ruine, îndată ce cele dintâiŭ creţe li-se sapă în obraz. La urmă Rejana se adreséză cetitorilor lui „le Figaro“ rugându-i să ajute pe aceştĭ nenorociţĭ şi să dea 100 francĭ — preţul fix — în amintirea vre-unei ḑile fericite din viaţa lor.

Inr'adevĕr donaţiile au urmat cu sutele. Dér ceea-ce e mai interesant, e momentul istorio-cultural. Care e ḑiua fericită din viaţa acestor bogătaşĭ?

Opt ḑecĭ din sută, — galanteria franţuzéscă e fără sémă — au scris „100 francĭ în amintirea ḑilei, când am vĕḑut'o mai întâiŭ pe Rejana pe scenă“ ,séu „când am cunoscut'o pe Rejana“ séu „când am vorbit mai întâiŭ cu Rejana“, etc. etc. Rejana şi Rejana e sórele vieţii celor mai mulţĭ. Artiştii, bine înţeles, au fost mai fericiţĭ când cutare op al lor a reuşit, dér şi aicĭ autorii dramaticĭ şi actorii au putut avea fericirea s'o aibă pe Rejana de interpretă a rolului principal din dramele lor, séu să jóce cu ea pe aceeaşĭ scenă etc.

Dér se póte? Nu-i nicĭ unul, care să-şĭ aducă aminte de ḑiua căsătoriei lui, de ḑiua nascerii vre-unuĭ copil, ca de ḑiua cea mai fericită a vieţii? Veţĭ căuta în zadar după aşa ceva, deşi, notaţĭ bine, nu înţeleg ḑiua când şĭ-au câştigat o sόcră, ci o nevastă iubită!.... Ba da, unul singur. Tenorul Alverez dela operă scrie: „100 francĭ în amintirea căsătoriei mele“, dér adaugă „săvîrşite erĭ.“ E clasică acéstă parantesă.

Mai clasică e însă următórea donaţie: „Un anonim, copil de 10 anĭ, dă din economiile sale săracilor 100 francĭ. Micul Maurice!“ Un anonim, care să subscrie .... trebue să l cheme Moriţ!

* * *

Tot pe vremea acésta acum un an s'a întêmplat tragica sinucidere a sculptorului Dupuis şi a soţiei sale. Acésta fiind bolnavă de mórte, bărbatul ei s'a omorit dimpreună cu ea. Acum se întêmplă un cas analog. Domnul şi dómna Emond Tarbé des Sablons, cunoscuţĭ în lumea mare din Paris, au fost găsiţĭ morţĭ Vinerĭ diminéţa în hotelul lor bogat din rue Ballu. Imediat ómenii s'au gândit la vre-o crimă séu suicid. Dér presupunerile au fo t delăturate, căcĭ aceştĭ soţĭ, trecuţĭ deja de 60 de anĭ, trăiau în cea mai bună înţelegere şi erau archimilionarĭ; medicii au constatat o mórte naturală momentană, pricinuită la amêndoi din aceeaşĭ slăbiciune de inimă.

Dér ceea-ce n'au putut constata medicii e: care a murit cel d'ntâiŭ. Dér ce impórtă? veţĭ întreba. Impórtă fórte mult, căcĭ după lege averea are să trécă pe partea rudelor aceluia, care a murit în urmă, căcĭ el a moştenit încă mai nainte de a espira averea soţului mort cu o clipă mai 'nainte.

Cum va descurca justiţia ceea-ce a încurcat prin lege... vom vedé. Póte... cine scie... décă nu vor puté arăta adevĕrul advocaţii... o vor puté face *advocatiţele.* „Gazeta Transilvaniei“ a adus deja scirea despre cele două advocatiţe în Paris. Eu o voiŭ complecta spunênd, ce impresie a făcut aicĭ jurămêntul lor. O fac la sfîrşitul „curierului“, căcĭ vréu să sfrîşesc cu ceea-ce am început.

Scirea despre jurămêntul dómnei Petit, întâia advocatiţă, a produs sensaţiă... apoi au urmat glumele. Advocatul se numesce în franţuzesce „*maître*“, femeninul trebue să fie, ca „duchesse“, „deésse“ etc... *maîtresse*, o, dér nu vĕ speriaţĭ! Pe aicĭ ómenii nu se încruntă şi nicĭ nu se revoltă ca pe la noi când esprimă cuvêntul „metresă“, ci îl spun surîḑênd şi cu voce dulce.

Şi astfel se va întêmpla, că punênd preşedintele tribunalului unui asasin îngrozitórea întrebare: „ce ai de spus spre apĕrare?“... condamnatul, înseninându-se la faţă şi arătând pe dómna Petit, să ḑică: „Ma *petite maîtresse* parlera pour moi!“

Paris, Decemvrie 19 0.

Sex. Til.

Din putria proceselor de „laesa-majestate“.

Nu este astăḑĭ stat în lumea întrégă, unde în statistica tribunalelor se figureze în număr aşa de mare procesele de *laesa-majestate* ca în *Germania.* Lumea se întrébă, şi cu drept cuvênt, cum se póte, ca un domnitor ca Wilhelm II, să întêmpine atâtea critice în public? şi la întrebarea acésta se rĕspunde uneorĭ, că în individualitatea lui Wilhelm II, se găsesce o trăsătură absolutistică, care 'l face adeseorĭ să scape din gură cuvinte, ce nasc un echou de desaprobare la ómenĭ cu spirit independent. Impĕratul vorbesce şi la vorbirile lui rĕspund unii aşa, încât îşĭ atrag pedepse. Mai caracteristic este în privinţa acésta casul lui Max *Harden*, care de alt-fel de câţĭ-va anĭ încóce aprópe în fiă-care an e pedepsit cu arest de fortăréţă, pentru-că cutéză să critice vorbirile împĕratului:

Intr'un rênd *Harden*, făcênd alusiune la pasiunea de orator a împĕratului, a scris: „A tăcé e *aur*, a vorbi e *argint*; *şi fie-care corónă din aur e făcută.*“ N'a trecut mult şi el fù pedepsit

Social-democraţiĭ germanĭ repetă în tot anul propunerea, ca procesele da *laesa-majestate* să fiă şterse. Dér propunerea lor n'a avut nicĭ un succes. Mult mai marĭ şanse pare însă a avé proiectul liberalilor germanĭ, care a fost presentat de curênd consiliului imperial şi al cărui scop este *reducerea* proceselor de felul acesta. Proiectul cuprinde trei puncte. Primul „punct cere, ca în afacerile de laesa-majestate numai şeful autorităţii justiţiare a imperiului póte porni procedura; al doilea punct doresce *respingerea* minimului de pedépsă (2 lunĭ arest de fortăréţă), ér al treilea punct vré să enunţe, că pentru declaraţiunĭ, carĭ se fac în esprimarea unor anumite drepturĭ, séu în interesul apĕrării, să nu se pótă porni proces, decât numai atuncĭ, când în forma declaraţiunei se cuprinde *intenţia* de a vătĕma.

Este interesant, că realisarea acestui proiect o doresce şi opiniunea publică germană. O fóie seriósă germană, comentând acest proiect, scrie între altele:

„Impĕratul german Wilhelm II este om de natură impulsivă; ceea-ce îi apasă inima, află de graba un drum pe buzele lui. Orĭ-cât de preţios lucru este în unele privinţe aceea, că domnitorul naţiunei nu e numai o păpuşă, un simplu representant al puterii de stat, ci individualitate plină de forţă, care are idei independente şi facultate de iniţiativă, totuşĭ în statele moderne activitatea domnitorului are marginĭ. Aceste marginĭ sunt séu legale, séu morale. *Legale*, décă ele sunt croite de constituţiă şi *morale* întru-cât urméză din fiinţa sacră şi inviolabilă a domnitorului, fiind-că cetăţenii statului n'au posibilitatea de-a rĕspunde cu arme asemenea la atacurile venite din partea domnitorului. Impĕratul Wilhelm s'a născut orator şi orĭ cât de bucuros şi adeseorĭ poporul german îi ascultă cuvêntul, totuşĭ — regretabil — au fost casurĭ, când cuvintele lui n'au aflat ecou la popórele aliate. Vechiul german era om liber, era sincer chiar şi faţă cu regele sĕu. Acéstă trăsătură frumósă a poporului german a rĕmas până în timpurile nóstre şi putem fi mai bine mândri de ea, decât să pornim pe procurorul de stat, armat cu paragrafii de leasa majestate de pe timpul cesarismului roman, în contra liberăţii. Pe German nu-l amuţesce procurorul“.

Proiectul despre care am amintit mai sus, nu păşesce cu pretensiunĭ esagerate, dér décă ar deveni lege el ar influenţa binefăcĕtor asupra opiniei publice germane, care prea adeseorĭ este agitată prin procese de felul celor ce se fac în Germania, mai ales dela păşirea pe tron a actualului împĕrat.

ULTIME SCIRĬ.

Viena, 27 Decemvrie. Polonii din Galiţia au început pe cale privată negocierĭ cu Cehii, pentru ai îndemna să renunţe la continuarea obstrucţiunei în noul parlament.

Paris, 26 Dec. O enormă sensaţiune produce în lumea politică de aicĭ un articol al oficiósei rusescĭ „*Novoe Vremia*“, îndreptat în **contra armatei francese.**

Ḑiarul *L'Intransigeant* ḑice că de sigur acel articol a fost *inspirat de Ţarul Nicolae.*

Ḑiarele anglo-file „*Aurore*“ şi „*Petit Republique*“ speră că articolul oficiósei rusescĭ va duce la o apropiată **ruptură a alianţei franco-ruse**.

Roma, 26 Dec. Făcêndu-se la Vatican socotéla veniturilor în anul curent jubilar, s'a constatat, că aşa numitul *obol al Sfântului Petru*, a augmentat în acest an tesaurul Vaticanului cu **opt milione** de francĭ, fără a socoti şi bogatele darurĭ primite de Papa Leo XIII.

Londra, 26 Dec. Regina Victoria a Engliterei este bolnavă de câteva ḑile. Medicii au declarat, că se impune în mod absolut, ca Regina să schimbe cât mai curênd climatul.

Viena, 26 Dec. Din Constantinopol se telegraféză, că ministrul plenipotenţiar al Greciei, d. Mavrocordat, va presenta ḑilele acestea guvernului otoman o nouă *protestaţiă energică în contra masacrelor pe carĭ le sĕvîrşesc bandele bulgare din Macedonia.*

Londra, 26 Dec. Generalul Kitchener telegraféză, că trupele englese ale generalului Brabant, trimise în urmărirea Burilor năvăliţĭ în Capland, au ocupat orăşelul Britstown din nordul Caplandului. Acum câte-va ḑile acest orăşel a fost ocupat de Burii năvălitorĭ, carĭ însă l'au părăsit imediat, ducêndu-se spre linia ferată Capetown-Kimberley cu intenţia de a o distruge.

Londra, 26 Dec. O telegramă a ḑiarului „Daily Mail“ anunţă, că 1500 de Olandesĭ din districtul Filipstown (Caplandul de nord) s'au unit cu Burii învadaţĭ şi au dat o luptă crâncenă lângă orăşelul Burghersdorp cu trupele englese. Trupele englese au fost isgonite, suferind pierderĭ marĭ.

Londra, 26 Decemvrie. Ḑiarul „Daily Mail“ primesce din Capetown o telegramă spunênd că un detaşament complet înarmat, compus din Olandesĭ revoltaţĭ, a trecut apele fluviului Oranje şi a ocupat orăşelul Zuurberg, unde s'a întărit.

Londra, 26 Decemvrie. Generalul Kitchener telegraféză, că trupele generalului Knox au dat un asalt puternic în contra orăşelului Steinsburg din Oranje, unde se afla un detaşament bur, isbutind să ocupe oraşul. Burii încercând un atac în contra Englesilor, au fost respinşĭ.

Paris, 26 Decemvrie. Din Peking se telegraféză, că un *detaşament frances a fost atacat în localitatea Titsai lângă Paotingfu de către 2500 soldaţĭ chinesĭ.* O luptă crâncenă s'a desfăşurat între micul detaşament frances şi soldaţii chinesĭ, carĭ au fost respinşĭ. Chinesii au pierdut 1000 (una miie) morţĭ, 5 stégurĭ şi 4 tunurĭ. Apoi Francesii au incendiat oraşul. Francesii n'a suferit nicĭ o perdere,

Viena, 26 Decemvrie. Din Peking se telegraféză, că guvernul chines *a arestat pe prinţii Tuan şi Kwang, autorii principalĭ ai măcelurilor* de astă-vară. Cercurile diplomatice din Peking deduc de aicĭ, că guvernul chines este gata să satisfacă cererile puterilor formulate în nota colectivă ce s'a remis plenipotenţiarilor chinesĭ acum câte-va ḑile.

DIVERSE.

Istoria unei căsĕtoriĭ. Tribunalul din Viena a adus ḑilele trecute sentinţă într'un proces de divorţ unic în felul sĕu. Un funcţionar anume Ernst H. a fost condus la altar pe o tinĕră fată, care însă în decursul vorbirei preotului leşină de-odată şi căḑù în genunchĭ. Nimenĭ nu observà, că e vorba aicĭ de un leşin, mai ales că şi mirele îngenunchia lângă mirésă. Când ajunse rêndul la schimbarea inelelor, preotul observà, că mirésă nu e la conscinţă şi începù să fie îngrijat din causă, că ea pronunţà cuvêntul *da* aşa de încet, încât abia putu să-l audă. Ceremonialul s'a sfîrşit cu acésta şi mirésa leşinată fù dusă în sacristiă, unde curênd îşĭ reveni. Când i-s'a făcut însă cunoscut că cununia s'a întêmplat mirésa începù să fiă éraşĭ cuprinsă de un leşin. Protestà apoi energic contra validităţii căsĕtoriei susţinênd, că ea n'a esprimat cuvêntul *da.* In urma acésta o mare zăpăcélă se produce între nuntaşĭ, carĭ n'au putut face alt-ceva, decât împreună cu mirele să implóre cosimţĕmêntul miresei. Totul a fost însă zadarnic, căcĭ tînĕra nevastă nu voia odată cu capul să trăéscă cu bărbatul ei şi deja în ḑiua cununiei s'a reîntors la părinţĭ şi a pornit îndată proces de divorţ. Ea pretindea, că n'a avut intenţia de a-se cununa cu Ernst H. şi numai silită a mers cu el la altar. De asemenea susţinea hotărît, că n'a esprimat cuvêntul *da.* Tribunalul a declarat căsĕtoria de nevalidă.

Literatură.

Viaţa şi operile lui Andreiŭ Mureşianu, studiu istoric-literar de Ioan Raţiu, prof. ord. la preparandia din Blaşiŭ. Preţul 2 cor.. plus porto 10 banĭ. Venitul curat al acestui op se va contribui la formarea unui fond pentru Internatul preparandial din Blaşiŭ.

Proprietar: ***Dr. Aurel Mureşianu.***
Reductor responsabil: ***Traian H. Pop.***

Dela „Tipografia A. Mureşianu“ din Braşov.
se pot procura următórele cărţi:

Scrieri economice.

Manualul de agricultură al d-lui Dr *George Maior*, profesor de agricultură a şcóla superióră din Bucuresci; a apărut complet.

Manualul cuprinde *patru volume*, şi anume: ***I Agrologia*** séu ***„Agricultura generală“***, 524 pag. Preţul *5 coróne* (cu posta recom. 5 cor 50 b.)

II. ***Fitotechnia*** séu ***„cultura specială a plantelor.“*** pe 611 pag, şi 202 gravurĭ. Preţul 8 cor. (cu posta recom. 8 cor. 50 b.)

III. ***Zootechnia*** séu ***„cultura generală şi specială a vitelor“***. Preţul *8 coróne* (cu posta recomandată 8 cor. 50 banĭ). Volumul acesta se estinde pe 775 pag. şi are 225 gravurĭ. A fost premiat şi de Academia Română.

IV. ***Economia Rurală*** séu ***„organisaţiunea şi administrarea moşiilor marĭ şi micĭ“*** cu 35 figurĭ intercalate în text. Se estinde pe 704 pagine. Preţul *8 coróne* (cu posta recom. 8 cor. 50 b.)

Manualul d-lui Dr. George Maior a fost călduros apreţiat din partea întregei presse române. Se află de vêndare şi la *tipografia A. Mureşianu*, Braşov. Cele patru volumurĭ se pot procura şi deosebit cu preţurile arătate mai sus.

*

„Pe pragul mormêntului“. Sub acest titlu a apărut la tipografia „Aurora“ din Gherla nisce versurĭ funebrale de preotul *George Simu*. Aceste versurĭ de jale, pe care autorul le dedică memoriei unui binefăcĕtor al sĕu, sunt frumóse şi potrivite cu deosebire pentru preoţĭ, învĕţătorĭ şi cântăreţiĭ dela sate. Ele sunt clasificate, după cum spune însuşĭ autorul în precuvêntare, „în *partea I*, care cuprinde cele mai multe versurĭ pentru popor, pentru acel popor, care aprópe singur îşĭ susţine preoţimea şi învĕţătorimea sa“, ér *partea II*. cuprinde versurĭ de jale pentru cărturarĭ. Acéstă cărticică, cuprindĕnd 118 pagine, costă numai 25 cr. plus 3 cr. porto şi se póte procura şi dela Tipografia „A. Mureşianu“.

„Călindarul Plugarului“

pe anul comun 1901,

se póte procură dela Tipografia A Mureşianu din Braşov.

„Călindarul Plugarului“ întră în anul al IX-lea, cuprindĕnd: In *partea calendaristică*: Cronologia anului 1901, Regentul anului; Sărbătorile şi alte ḑile schimbătóre; Calculul sărbătorilor mai marĭ; Posturile etc. Urméză partea strict calendaristică: cele 12 lunĭ ale anului cu sfaturĭ pentru plugarĭ şi semnele de timp după calendarul de 100 de anĭ.

Urméză Genealogia domnitorilor; Tabele telegramelor şi postale; Competinţe de timbru şi taxe; Scala timbrelor; apoi Têrgurile din Ardeal, Bănat şi Ţéra unguréscă după datele oficióse îndreptate şi publicate de ministrul de comerciŭ.

In *partea literară* se găsesc bucăţĭ alese: Cântec (poesiă de G. Coşbuc); Ostaşilor Românĭ (P. Dulfu); Dorobanţul (G. Coşbuc); Crainicul primăverei (Sân-Petreanul); Testamentul lui Moş-Cârlig, schiţă de I. C. Panţu; o frumósă Poveste de pe vremea când Mântuitorul Christos umbla pe pămênt; Cuvinte înţelepte ş. a.

In *partea economică*: Lucrarea pămêntului; Crescerea vitelor; Hrana vitelor; Grijile de avut la hrănirea vitelor; Hrana ţĕranului şi crescerea caprelor; Puterea de nutrire a pómelor.

Economia casnică: Prăsirea curcilor; Clocirea şi crescerea puilor de găină; Conservarea ouĕlor. Urméză felurite *poveţe* tot din sfera economiei casnice.

In fine o interesantă istorisire despre Ciudăţeniile trăsnetului.

De astă-dată „Călindarul Plugarului“ cuprinde ilustraţiunile: edificiul gimnasiului român din Braşov şi sala festivă a acestui gimnasiu.

Călindarul costă **25** crucerĭ séu **50** de banĭ esemplarul, (+ 5 banĭ porto postal.) **Vêndetorilor se dă rabat** cuvenit.

Cursul la bursa din Viena.

Din 24 Decemvre. n. 1900.

Renta ung. de aur 4%	117.05
Renta de coróne ung. 4%	93.—
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	119.80
Impr. căil. fer. ung. înargint. 4½%	99.50
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	118.—
Bonurĭ rurale ungare 4%	91 90
Bonurĭ rurale croate-slavone	92.75
Impr. ung. cu premii	166.—
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin	139.—
Renta de argint austr.	98.65
Renta de hârtie austr.	98.40
Renta de aur austr.	117.55
Losurĭ din 1860.	135.—
Acţii de-ale Băncei austro-ungară	16.95
Acţii de-ale Băncei ung. de credit.	676.—
Acţii de-ale Băncei austr. de credit.	671.50
Napoleondorĭ.	19.13
Mărcĭ imperiale germane	117.65
London vista.	240.10
Paris vista	95.75
Rente de coróne austr. 4%	98.60
Note italiene	90.70

Cursul pieţei Braşov.

Din 25 Decemvre. 1900.

Bancnota rom.	Cump.	18.70	Vênd.	18.80
Argint român.	Cump.	18.30	Vênd.	18.40
Napoleond'orĭ.	Cump.	19.—	Vênd.	19.10
Galbenĭ	Cump.	11.30	Vênd.	11.40
Ruble Rusescĭ	Cump.	127.	Vênd.	128.—
Mărcĭ germane	Cump.	58.50	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	10.74	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.—	Vênd.	101.—

Plecarea şi sosirea trenurilor de stat reg. ung. în Braşov

Valabil din 1 Octomvre st. n. 1900.

Plecarea trenurilor din Braşov

Dela Braşov la Budapesta:

I. Trenul mixt la óra 5·8 min. dimin.
II. Tr. accel. (peste Ciuşiu) la ó. 2·45 m. p. m.
III. Trenul de pers. la óra 7·48 min. séra.

Dela Braşov la Bucurescĭ:

I. Trenul de persóne la óra 3·55 m. dim.
II. Trenul mixt la órele 11 a. m.
III. Trenul accel. la óra 2·19 min. p. m. (ce vine pe la Cluşiu).

Dela Braşov la Kezdi Oşorheiu:

I. Trenul de pers. la óra 5·19 min. dim. (are legătură cu Tuşnad, Ciuc-Szereda, la óra 8·20 min. nóptea.
II. Trenul mixt la óra 8·50 min. a. m.
III. Trenul de pers. la óra 3·15 m. p. m. (are legătură cu linia Tuşnad-Ciuc-Szereda).

Dela Braşov la Zêrnescĭ (gar. Bartolomeiu).

I. Trenul mixt la óra 9·2 min. a. m.
II. Trenul mixt la óra 5·26 min. p. m.

Dela Braşov la Ciuc-Gyimes:

I. Trenul de pers. la óra 5·19 min. dim.
II. Trenul mixt la óra 8·50 min. a. m.
III. Trenul de pers. la óra 3·15 min. p. m.

Sosirea trenurilor în Braşov:

Dela Budapesta la Braşov:

I. Trenul de persóne la óra 8 dim.
II. Tr. accel. peste Cluşiu la ó. 2·9 m. p. m.
III. Trenul mixt la óra 10·25 min. séra.

Dela Bucurescĭ la Braşov:

I. Trenul accel. la óra 2·18 min. p. m.
II. Trenul pers., la óra 9·27 min. p. m.
III Trenul mixt, la óra 5.— min. dim. (care circulă numaĭ Vinerea dela Predeal).

Dela Kezdi-Oşorheiu la Braşov:

I. Trenul de persóne la óra 8·25 m. dim. (are legătură cu St.-Georgiu, Ciuc-Sereda şi Ciuc-Gyimes).
II. Trenul de pers. la óra 1·51 m. p. m.
III. Trenul mixt, la óra 6·48 m. séra (are legătură cu Ciuc-Sereda).

Dela Zêrnescĭ la Braşov (gar. Bartolomeiu).

I. Trenul mixt la óra 7·2 min. dim.
II. Trenul mixt la óra 1·12 min. p. m.

Dela Ciuc-Ghimes la Braşov:

I. Trenul de pers. la óra 8·25 m. dim.
III. Trenul de pers. la óra 1·51 m. p. m.
III. Trenul mixt la óra 6·48 min. séra

A V I S.

Prenumeraţiunile la **Gazeta Transilvaniei** se potŭ face şi reînorĭ şi când dela 1-ma şi 15 a fiă-cărei lunĭ.

Domnii abonaţĭ sĕ binevoiască a arăta în deosebĭ, când voiesc ca espedarea sĕ li-se facă după stilul nou.

Domnii, ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămurit şi sĕ arate şi posta ultimă.

Administraţ. „Gaz. Trans.“

Abonamente

la

„Gazeta Transilvaniei“

se pot face orĭ şi când pe timp mai îndelungat séu lunare.

„Gazeta Transilvaniei“ cu numĕrul **à 10 fil.** se vinde la **Eremias Nepoţii.**